

Posibile intervenții ale
statului pe piața
construcțiilor: credite sau
achiziții de apartamente

2

Criza în
retrospectivă oficială

4

BNM va trimite lichidatori
la băncile fâlite

5

Economia moldovenească a scăzut cu aproape 7% în primul trimestru

Economia moldovenească s-a contractat, în primul trimestru al anului curent, cu 6,9%, a anunțat luni Biroul Național de Statistică.

„Reducerea semnificativă în trimestrul I 2009 față de trimestrul I 2008 a ritmurilor activităților economice de bază din economia națională (industria – cu 24,2%, construcțiile – cu 36,8%, comerțul cu amănuntul – cu 4,3%, parcursul mărfurilor – cu 57,7%, volumul exporturilor și importurilor (în USD) – cu 19,2 și 25,2% respectiv) a avut un impact negativ asupra ritmurilor indicatorilor macroeconomici”, se arată într-un comunicat de presă al BNS.

În ianuarie-martie 2009, produsul intern brut a constituit în valoare nominală 12974 mil. lei, prețuri curențe de piață.

Ritmul de creștere a valorii adăugate brute total pe economie s-a redus de la 105,1% în ianuarie-martie 2008 la 93,4% în perioada de referință.

Valoarea adăugată brută produsă în sectoarele de bunuri și servicii s-a diminuat în raport cu perioada analogică a anului precedent respectiv cu 19,5% și 2,0%, influențând negativ (cu -3,8% și -1,3% respectiv) ritmul produsului intern brut. Ponderea sectorului de servicii în produsul intern brut s-a mărit în raport cu ianuarie-martie 2008 cu 1,5

puncte procentuale, pe când cea a sectorului de bunuri s-a redus cu 0,9 puncte procentuale.

În rezultatul micșorării volumului producției și importurilor, impozitele pe produse și import s-au diminuat cu 12,8% comparativ cu perioada similară a anului precedent, influențând negativ (cu -2,4%) ritmul produsului intern brut.

Reduceri s-au înregistrat și pentru elementele de cheltuieli a produsului intern brut. Consumul final a fost în descreștere cu 9,0% în raport cu perioada respectivă a anului precedent. Scăderea a fost condiționată preponderent de consumul final al gospodăriilor populației – cu 10,2%. Formarea brută de capital fix s-a redus cu 36,4% față de ianuarie-mar-

tie 2008, contribuind în perioada de referință cu 16,8% la formarea produsului intern brut în raport cu 25,4% în perioada similară a anului anterior.

Exportul și importul de bunuri și servicii s-au diminuat respectiv cu 14,7% și 28,2% față de perioada respectivă a anului precedent.

Guvernul anticipează pentru acest an o contracție de 1%. Mai pesimist este Fondul Monetar Internațional care anticipează un regres economic de 9%, iar centrul analitic Expert Grup afirmă că descreșterea va fi compusă din două cifre.

Ultima dată, Republica Moldova a fost afectată de recesiune economică în 1999, când Produsul Intern Brut scăzuse cu 3,4%, după criza financiară din Rusia.

● Evenimentele săptămânii

Premieră pe piața media & publicitate. La 10 iulie 2009 la Chișinău se va desfășura Adunarea Generală de constituire a Biroului de Audit al Tirajelor din Moldova (BATM). În cadrul acestui eveniment, membrii-fondatori - editorii de presă, organizațiile media, companiile de difuzare a presei, agențiile de publicitate și clienții de publicitate - vor crea și ulterior vor înregistra la organele competente prima, în Republica Moldova, instituție care va verifica independent și obiectiv tirajul diverselor produse media.

Criza afectează piața auto. Circa 2400 de automobile noi au fost luate la evidență în Republica Moldova, în primele cinci luni ale anului, cu peste 55% mai puțin decât în ianuarie-mai 2008. Scăderea survine pe fondul restrângerii consumului și a înăsprii condițiilor de leasing, afirmă experții. În total, după cinci luni au fost luate la evidență 10,9 mii de autoturisme, dintre care numai 22% sunt noi, iar restul au fost deja în exploatare.

Guvernul vede un deficit bugetar de peste 5% din PIB în 2009. Despre acest lucru a comunicat într-o conferință de presă premierul Zinaida Greceanii. Ea a spus că Guvernul va propune reducerea cheltuielilor bugetare cu 20%, ceea ce ar însemna circa 1,5 mld de lei. Pe de altă parte, Fondul Monetar Internațional a prognozat că deficitul bugetar va urca la cel puțin 11% din PIB în acest an. Anterior, una dintre condițiile înaintate de FMI stipula că Chișinăul nu trebuie să depășească un deficit bugetar de 0,5% din PIB pentru a primi finanțare. Premierul spune însă că deficitul poate fi majorat în condițiile în care se înregistrează deflație.

O nouă cursă aeriană Chișinău-Varna, operațională din 4 iulie. Zborurile vor fi efectuate odată pe săptămână – sâmbăta – cu nava Airbus 320 a companiei aeriene Air Moldova. Prețul biletului tur-retur, inclusiv taxele aeroportuare, va constitui 99 de euro.

**MOBIAS
BANCA**
GRUPE SOCIETE GENERALE

Suntem alături de tine

Posibile intervenții ale statului pe piața construcțiilor: credite sau achiziții de apartamente

Statul analizează câteva posibilități de ajutor pe timp de criză a companiilor de construcții – fie prin cumpărarea apartamentelor în blocurile nefinisate, locuințe ce ar fi acordate ulterior ca și apartamente „sociale”, fie prin acordarea creditelor în acest domeniu, a declarat Elena Bejenaru, directorul direcției locative la Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului.

Ea a spus că până acum au fost acordate 194 de autorizații pentru construcția blocurilor locative, iar 60 de companii au solicitat intervenția statului pentru a ieși din criză. Dintre acestea, firmele care au un grad de finalizare a construcțiilor de 60% ar solicita finanțări de 265 de milioane de lei, în timp ce companiile cu un grad de finalizare mai mic au necesități financiare evaluate la circa 2 miliarde de lei.

Potrivit Elenei Bejenaru, sursele de finanțare vor fi căutate în bugetul de stat, cât și la donatori externi, un posibil creditor fiind Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei.

„Mecanismele de intervenție pe piața construcțiilor însă se mai discută, fie că este vorba de procurarea locuințelor sau de creditare ipotecară”, a mai precizat dna Bejenaru.

Totodată, ministrul Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului, Vladimir Baldovici a declarat că multe companii au aflat anterior prețuri exagerate, iar unele firme au activat fără a analiza bine situația din domeniul construcțiilor.

Vladimir Baldovici a mai spus că Executivul pregătește o hotărâre ce ar interzice constructorilor să îndrepte sur-

sele financiare acumulate în avans de la cumpărători pentru alte obiecte decât cele pentru care ele au fost destinate. Asta, potrivit ministrului, deoarece unele firme au adunat surse în avans, pe care le-au utilizat ulterior pentru procurări de terenuri sau alte scopuri, iar acum au probleme cu construcția blocurilor pentru care cumpărătorii au plătit deja o parte din bani.

La începutul acestei săptămâni, la Chișinău a fost semnată Convenția colectivă în ramura construcțiilor, pe fondul unui schimb de replici între președintele Federației Patronatului din Construcții „Condrumat”, Pavel Caba și ministrul Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului, Vladimir Baldovici.

Liderul patronatelor a declarat înainte de semnarea documentului că statul nu a reacționat până acum la propunerile anticriză lansate de constructori încă la 19 decembrie 2008. Potrivit acestuia, companiile din domeniu se află într-o perioadă dificilă – prețurile la construcții au scăzut cu 21% în perioada ianuarie-mai, iar volumul lucrărilor de construcții s-a redus cu 40%, în trei luni. „Statul ar trebui să facă o selecție printre constructori și să ajute companiile care au investit

și care acum au credite pe care nu le pot întoarce”, a spus Pavel Caba.

Ministrul Construcțiilor a replicat însă că firmele nu au colaborat cu Ministerul Construcțiilor atunci când acesta le-a cerut informații despre mersul lucrărilor și volumul resurselor financiare acumulate de la cumpărători. „De trei-patru luni se lucrează asupra unui program însă doar 25% dintre companii ne-au prezentat informațiile, în timp ce restul nu au făcut-o nici până acum”, a declarat Vladimir Baldovici.

Într-un final, convenția a fost semnată, iar ambii oficiali au plecat fără să facă declarații de presă.

Un al treilea semnatar al convenției, președintele Federației Sindicatelor din Construcții „Sindicons”, Victor Talmaci, a spus că documentul prevede păstrarea salariului tarifar de categoria I în mărime de 1600 de lei, în condițiile în care companiile se confruntă cu criza economică. El a spus însă că părțile vor reveni asupra negocierii salariului la sfârșitul anului.

Victor Talmaci a mai precizat că acordul prevede, în premieră, formarea unui comitet sectorial pentru pregătire profesională și conține prevederi speciale privind eliminarea exploatarei prin muncă a minorilor.

Convenția colectivă în ramura construcțiilor reprezintă un acord între patronate, sindicate și Guvern, considerat drept un „ghid de conduită” a actorilor din domeniu. De el se ține cont mai ales când se negociază acordurile colective de angajare dintre patroni și angajați.

Sectorul construcțiilor a scăzut, în primul trimestru, cu 41.3% față de aceeași perioadă din 2008, iar lucrările de construcții noi s-a redus și mai pronunțat, cu 48.1%, potrivit Biroului Național de Statistică. Organizațiile de antrepriză au efectuat lucrări de construcții-montaj în valoare de 599.7 mil. lei (în prețuri curente).

Lucrările în antrepriză au scăzut pe fondul crizei, după o expansiune pronunțată în ultimii ani.

Mihai Ghyka: Economia e un ciclu, există flux și reflux

«Managerii din Statele Unite nu vorbesc despre criză, ci despre creșterea care va veni după criză. Plănuiesc cum pot să atace piața cu produse noi, în al doilea semestru al anului viitor, când anumite industrii prevăd ieșirea din criză», constată Mihai Ghyka, bursier al Eisenhower Fellowship.

El adaugă că „în România, după cinci ani de creștere exponențială, căderea este destul de abruptă, dar cred că diferența față de State este, în primul rând, de atitudine. Ne-am obișnuit să privim lucrurile la extrem: atunci când este creștere economică, ne comportăm ca și cum ea ar dura 50 de ani de acum încolo, iar atunci când este criză, ne comportăm la fel. Economia e un ciclu. Există flux și reflux. Asta ar trebui liderii să înțeleagă”.

Esențial, crede Ghyka, este „să iei măsurile dificile la începutul crizei și dintr-o dată, iar apoi să te focusezi pe ceea ce va urma, pe planuri de viitor, și nu pe corecții și măsuri coercitive de moment. Să vezi dincolo de criză”.

Sursă: capital.ro

Sistemul de deservire la distanță Client.dotBANK permite să:

- Gestionați conturile din orice colț al lumii;
- Efectuați transferuri în monedă națională;
- Efectuați transferuri în valută;
- Înaintați cerere de convertire a valutei;
- Vizualizați extrasele de cont;
- Vizualizați cursurile valutare.

Avantaje pentru organizația Dvs:

- Reduceți cheltuielile de efectuare a plăților (prin sistemul Client.dotBANK comisioanele sunt mai mici);
- Economisiți timpul de efectuare a plăților și de gestionare a conturilor;
- Aveți acces oricând la conturile Dvs. și din orice colț al lumii.

Rezervele valutare continuă să crească

Activele oficiale de rezervă ale Băncii Naționale a Moldovei au urcat la 1209.358 milioane de dolari SUA, după ce în perioada 29 mai - 5 iunie au crescut cu peste 20 milioane de dolari SUA.

Rezervele valutare au pornit pe creștere din 17 aprilie, când piața valutară a intrat pe calm, după ce de la începutul anului 2009 până la această dată s-au redus cu circa 35% (585.8 mil. USD), ca urmare a intervențiilor pe piața valutară a BNM cu vânzări (513.67 mil. USD în patru luni - n.r.) în vederea stabilizării pieței, efectuarea unor plăți aferente datoriei externe a Republicii Moldova și altor plăți externe.

În luna aprilie intervențiile BNM pe piața valutară s-au redus de cinci ori față de luna precedentă, când au atins cel mai

înalt nivel din ultimii zece ani, respectiv 251.04 milioane de dolari. Iar în luna mai banca centrală a procurat pe piața valutară interbancară 48.28 mil. USD. Totodată s-a apreciat cursul de schimb al valutelor componente ale rezervelor valutare în raport cu dolarul SUA, ceea ce a dus la majorarea rezervelor.

O misiune a Fondului Monetar Internațional, care a vizitat Chișinăul la sfârșitul lunii aprilie, prognoza pentru rezervele oficiale o scădere în acest an, de la 2 mld dolari, la 1,2 mld dolari, ceea ce ar acoperi 3,6 luni de importuri.

Guvernul nu a luat încă o decizie finală privind embargoul la exportul grâului

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare nu a luat decizia o decizie finală în ceea ce ține de aplicarea embargoului la exportul de grâu, a declarat pentru Business Expert Anatolie Gorodenco, ministrul Agriculturii.

Președintele Vladimir Voronin solicitase, la sfârșitul lunii trecute, introducerea embargoului la exportul de grâu alimentar și examinarea necesității de limitare a livrărilor de grâu furajer, pentru a nu admite deteriorarea securității alimentare.

„Contractele de export de cereale încheiate până acum pot fi onorate fără interdicții”, a declarat Anatolie Gorodenco.

El a subliniat că problema limitării exportului de cereale furajere nu se mai pune, însă necesitatea embargoului la grâul alimentar încă se examinează. „Ar fi păcat să se ducă tot grâul din țară la un preț de 1,60 lei per kilogram din cauza conjuncturii nefavorabile (...) Pe de altă parte, condițiile climatice par a fi mai temperate și s-ar putea ca necesitatea embargoului să dispară”, a adăugat Anatolie Gorodenco.

„În orice caz încă nu suntem în condițiile anului 2007”, a mai subliniat oficialul.

Securitatea alimentară a Republicii Moldova a fost amenințată în ultimii deceniu de două ori, în 2003, când în urma înghețurilor și a secetei, recolta de grâu a fost compromisă coborând la cel mai jos nivel din ultimele decenii, respectiv 100.6 mii tone sau 6 chintale la hectar (date ale Biroului Național de Statistică). Trei ani mai târziu, în 2007, cea mai severă secetă din ultimii cincizeci de ani a afectat culturile, recolta globală de grâu a fost de 402,1 mii tone, față de mediile anuale de 700-900 mii tone, iar în anii „cei mai buni” peste 1 milion de tone.

Chișinăul a apelat în 2007 la ajutor extern (în special exprimat în loturi de semințe), pentru a compensa deficitul de cereale.

Necesitățile Republicii Moldova în grâu sunt evaluate de oficialități la 450 mii de tone.

Chișinăul – scump pentru „expați”

Capitala Republicii Moldova ocupă locul 68 printre cele mai scumpe destinații europene pentru „expați”, devansând orașe ca Budapesta, București, Varșovia sau Kiev. Topul a fost realizat de firma britanică de recrutare ECA International.

Termenul „expat”, derivat de la noțiunea engleză, „expatriate” definește specialiștii calificați care muncesc într-o țară străină, de regulă pe o perioadă limitată de timp și care sunt mai bine remunerați decât la ei acasă.

Topul a fost realizat în peste 370 de localități din lume, în baza unor date privind costurile bunurilor de consum și a serviciilor curente, inflația și deprecierea monedelor naționale.

Moscova se află pe locul 12 printre cele mai scumpe orașe pentru „expați”, Istanbul – pe locul 38, Sankt Petersburg – 41.

Copenhaga este cel mai scump oraș european pentru „expați”, urmat de Oslo, Geneva, Zurich și Basel. Iar la nivel mondial, cea mai scumpă localitate este considerată Luanda (Angola), urmată de Tokyo și Nagoya (Japonia).

Prețuri mai mari la cazare și alimente

Republica Moldova pierde competiția cu multe țări europene în ceea ce privește prețurile la cazare, alimentație și transport aerian, afirmă Nicolae Platon, președintele Asociației Naționale a Agențiilor de Turism.

Nicolae Platon: „La noi s-a dezvoltat rețeaua de hoteluri de 4-5 stele, în detrimentul celor de 2-3 stele. Astfel, numai cazarea în hotel îl costă pe un străin între 120-180 de euro și asta pentru că lipseș-

te segmentul de calitate medie în ceea ce privește cazarea. Partea leului de cheltuieli revine și alimentației. În Berlin, de exemplu, o masă la restaurant costă 10-12 euro, în timp ce la noi – 20-25 de euro și nu este vorba de o masă copioasă, ci una modestă”.

Scump, din cauza leului tare

Vice-directorul companiei Axa Management Consulting, Vitalie Popa, afirmă că Chișinăul a fost plasat în top mai sus decât Bucureștiul sau Kievul în primul rând din cauza aprecierii leului. „Politica Băncii Naționale de a păstra un leu tare a determinat poziția în acest clasament, în condițiile în care autorii iau în calcul evoluția valutelor și inflația. O demonstrează și avansul Japoniei în acest top, care a ocupat în 2009 primele două poziții, pe când în 2008 nu intra nici în top-10. Se datorează aprecierii yenului”, spune dl Popa.

Reprezentantul companiei Axa Management Consulting, care dispune și de o divizie HR, afirmă că majoritatea „expaților” lucrează în Moldova fie în companii de top, fie la agenții de dezvoltare și organizații străine. „Acest segment al pieții muncii nu este bine dezvoltat în Moldova, este abia la început de cale. Cred că nici în următorii 2-3 ani nu putem aștepta un progres semnificativ pe această piață, în condițiile în care nu vedem un salt economic în general”, a mai adăugat Vitalie Popa.

VICTORIABANK
PRIMA BANCĂ DIN MOLDOVA

Deja 1236 companii
s-au alăturat proiectului salarial
de la VictoriaBank,
astfel optimizându-și cheltuielile.
Și Dumneavoastră?

www.victoriabank.md
www.victoriashopping.md

Criza în retrospectivă oficială

Ministerul Economiei și Comerțului a anunțat pentru această după amiază o conferință de presă cu genericul „Analiza situației macroeconomice în Republica Moldova – probleme, provocări, soluții”.

La conferință și-au anunțat participarea prim-vicepremierul Igor Dodon, ministrul Economiei și Comerțului; ministrul Finanțelor Mariana Durleșteanu și viceguvernatorul Băncii Naționale a Moldovei Victor Cibotaru.

Vom scrie despre acest subiect în numărul următor al revistei. Trebuie să menționăm că până nu demult Guvernul a evitat discuțiile publice despre impactul crizei în Republica Moldova, deși primele semnale ale acesteia s-au făcut vizibile în trimestrul III al anului trecut.

Business Expert a făcut o retrospectivă a declarațiilor oficiale la acest subiect. Iată ce spuneau anterior demnitarii:

3 octombrie 2008:

**Mariana Durleșteanu,
ministrul Finanțelor:**

„În Moldova sistemul bancar este destul de stabil și piața ipotecară nu a ajuns la un nivel la care ar putea fi influențată de astfel de riscuri precum s-a întâmplat în Marea Britanie și Statele Unite /.../ Nu văd niciun factor care ar putea influența negativ economia Moldovei în condițiile în care rata inflației este sub un nivel preconizat de 10 la sută și a constituit în nouă luni ale anului curent doar 6,6%”.

22 octombrie 2008

**Leonid Talmaci,
guvernatorul BNM:**

„Problemele cu care se confruntă sistemele bancare din Statele Unite, țările din Europa de Vest și Federația Rusă nu sunt specifice pentru Moldova. Actualmente nu avem nevoie de injectarea lichidităților în sistemul bancar și aceste necesități nu vor apărea nici pe viitor”.

27 octombrie

**Victor Cibotaru,
viceguvernatorul BNM:**

„Lichiditățile băncilor comerciale din țară ne permit să afirmăm că sistemul bancar moldovenesc nu va fi afectat de criza financiară internațională.”

28 octombrie 2008

**Anatol Gorodenco, ministrul
Agriculturii și Industriei
Alimentare:**

Criza economică mondială nu va afecta sectorul agroalimentar din Moldova. Moldova este capabilă să se aprovizioneze cu produse alimentare proprii, cum ar fi grâul, fructele, legumele, zahărul, uleiul și altele. Pentru prevenirea crizei economice, autoritățile de stat au intervenit prin achiziționarea produselor alimentare în rezerva de stat.

6 noiembrie 2008

**Igor Dodon, prim-vicepremier,
ministrul Economiei și Comerțului:**

„Declarațiile unor partide politice cu privire la afectarea Republicii Moldova de criza financiară mondială nu sunt altceva decât declarații preelectorale, care au drept scop destabilizarea situației în întreaga țară /.../ Vreau să accentuez că Guvernul împreună cu alte structuri de stat au asigurat și vor asigura pe viitor stabilitatea atât economică, cât și în sectorul bancar /.../ Guvernul nu va forma programe anticriză, pentru că acestea sunt provocări ale opoziției politice, care vrea să ne impună să recunoaștem că Moldova este afectată de criza mondială, lucru care nu este adevărat”.

3 decembrie 2008

**Igor Dodon, prim-vicepremier,
ministrul Economiei și Comerțului:**

„Din Uniunea Europeană nu ne așteptăm la un flux migrațional mare și ca urmare nici la o reducere maximală a remitențelor acestora”.

23 ianuarie 2009,

**Mariana Durleșteanu,
ministrul Finanțelor:**

„Topul țărilor lumii după Indicele Sănătății Financiare, în care Moldova s-a situat pe locul cinci demonstrează că, în pofida crizei financiare mondiale, țara noastră are un sistem bancar stabil.”

29 ianuarie 2009

**Vladimir Baldovici, ministrul
Construcțiilor și Dezvoltării
Teritoriului:**

„În pofida situației de pe piețele de construcții din țările vecine, sectorul construcțiilor în Moldova este

destul de stabil și nu se observă modificări esențiale, nici în direcția creșterii acestuia, nici pe linia diminuării lui /.../ Datele statistice nu indică modificări fundamentale pe piața de construcții, nici în capitală, nici în țară. Piața locuințelor în Republica Moldova este încă marcată de cerere, se mai simte nevoia de noi construcții, iar acest factor dictează tendința pe piață, în general, care nu a ajuns la saturare în momentul de față”

10 februarie 2009

**Zinaida Greceanii,
prim-ministrul RM:**

„Produsul Intern Brut a constituit, în 2008, peste 62,8 mld lei în prețuri curente, fiind în creștere cu 7,2% față de anul precedent. Obiectivul stabilit de noi în programul „Progres și Integrare” a fost cu succes realizat. Creșterea obținută în 2008 este pe de o parte o bază de referință dificil de depășit în anul 2009, iar pe de altă parte ne însuflă încrederea că deși mai moderată, dar și pentru anul 2009 vom avea creștere economică, deși în unele ramuri este iminentă, din păcate și diminuarea indicatorilor”.

PS: Precizăm că unii oficiali au subliniat ulterior că s-au referit la „componenta financiară” atunci când au vorbit despre consecințele crizei. În sensul că Republica Moldova are o imunitate mai ridicată când este vorba de colapsul financiar, însă țara este mai sensibilă în ceea ce ține de sectorul real al economiei.

BNM va trimite lichidatori la băncile fälite

Parlamentul a votat la 15 iunie în lectură finală un proiect de modificări și completări la Legea cu privire la instituțiile financiare prin care procesul de lichidare a băncilor comerciale a fost simplificat, iar termenul de lichidare redus.

Legea a fost completată cu un nou capitol „lichidarea silită a băncii”, care se efectuează sub controlul direct al BNM. Aceasta va avea dreptul după retragerea licenței băncii în termen de șapte zile să numească „un lichidator pentru lichidarea băncii”, care va putea interveni mai operativ și stopa tranzacțiile dubioase ale băncii falimentare.

Anterior procesul de insolabilitate era declanșat de „instanța de judecată competentă pentru declanșarea procesului de insolabilitate” la sesizarea BNM. Lichidarea băncilor insolabile se efectua de către lichidatorul numit de instanța de judecată, în conformitate cu Legea insolabilității.

Lichidatorul persoană fizică, potrivit noilor modificări, poate „vinde, cu permisiunea scrisă a Băncii Naționale, banca ca un complex patrimonial unei alte bănci (banca cumpărător)”, „organizează vânzarea și/sau predarea parțială a activelor băncii și preluarea parțială a obligațiilor băncii către alte bănci”. Acum însă „instanța de judecată stabilește legalitatea acțiunilor întreprinse în scopul executării prezentei legi și decide numai asupra faptului dacă au fost făcute cu sau fără intenție”.

De asemenea, lichidatorul, de la data intrării în gestiunea băncii, poate rezilia „contractul de muncă cu orice angajat al băncii”, precum și „contractele de servicii la care banca este parte”.

Potrivit modificărilor, „din data retragerii licenței băncii, Banca Națională închide conturile băncii respective și deschide un nou cont cu mențiunea „bancă în proces de insolabilitate”.

Încă o noutate, „onorarea creanțelor față de banca în proces de lichidare se efectuează după validarea acestora”. Ordinea în care își vor recupera banii, fie că e vorba de credite acordate băncii sau depuneri bancare, este: BNM, populația, alte bănci și abia al șaptelea la rând urmează „depozitele persoanelor juridice”.

Vechea procedură

„foarte lungă și anevoioasă”

Vechea procedură de lichidare a băncii era „una foarte lungă și anevoioasă. Timpul scurs până la intrarea efectivă a lichidatorului în gestiunea băncii poate eventual să conducă la pierderea unei părți din activele băncii”, a declarat Iurie Muntean, președintele Comisiei Parlamentare permanente pentru politica economică, buget și finanțe. El a mai spus că după schimbările operate, BNM va fi capabilă să reacționeze mai operativ la dinamica negativă din cadrul activității băncilor comerciale, evitând procedurile judecătorești de lungă durată. „Procedura nouă va asigura o protecție sporită a deponenților și altor creditori ai băncilor”.

La rândul său, deputatul fracțiunii Alianța „Moldova Noastră”, Alexandru Oleinic, a replicat că modificările vor afecta serios încrederea în bănci și va permite implicarea nejustificată a statului în activitatea băncilor comerciale. „Odată ce s-a ajuns la necesitatea de lichidare forțată a unei bănci, implicit trebuie să admitem că Banca Națională nu a reușit, fie să monitorizeze adecvat instituția respectivă, fie să-i impună un sistem de management eficient și corespunzător. Acordarea, în acest caz, a unor împuterniciri sporite instituției responsabile de

monitorizare și supraveghere crește dramatic riscul de fraudă și de interpretări confuze a cazurilor concrete de dispută între debitori, creditori și investitori”, se arată într-o declarație a deputatului din opoziție, difuzată după adoptarea proiectului.

Ce spun economiștii?

Economistul Iurie Gotișan este de părerea că „sunt de fapt niște modificări bune în sine și binevenite”, care ar trebui „să pună pe gânduri majoritatea actorilor bancari din țară să fie extrem de prudenți atunci când contractează credite sau se aventurează în proiecte investiționale riscante care potențial pun în pericol activele băncii (respectiv și pasivele - constituite implicit din economiile populației)”. Sau atunci când deseori se iau decizii „cu bună știință fără a se recurge la o cercetare amplă de piața sau de la caz la caz”.

„Interesantă abordare se face prin introducerea unui capitol nou și anume „Capitolul VI. Lichidarea silită a băncii”, cu toate că se creează impresia că instituirea acestui capitol ar veni în contradicție cu prevederile organice stipulate în Legea insolabilității”, spune dl Gotișan. El mai adaugă că „mai mult ca atât, articolul 38 din acest capitol prevede numirea unui lichidator persoană fizică, care urmează să aplice juridic toate măsurile de lichidare a instituției și gestionare a activelor acesteia”.

„La prima vedere pare a fi un instrument care ar elimina orice interese corporative sau de clan, pe de altă parte, este foarte dificil de presupus cum vor fi interpretate acestea și nu există nici o siguranță ca o persoană fizică nu va face jocul de grup sau va apăra niște interese corporative, în pofida faptului că noile modificări stipulează expres incompatibilitatea celor descrise cu atribuțiile lichidatorului”, menționează economistul Gotișan.

„Însăși inițiativa legislativă demonstrează gravitatea situației”, afirmă economistul Veaceslav Negruță. El spune că modificările operate „prevăd situații și proceduri de soluționare a cazurilor de insolabilitate în sistemul bancar, astfel că regimul de urgență de examinare indică clar că aceste situații sunt inevitabile în timpul cel mai apropiat”.

În opinia dlui Negruță „majorarea termenului de prezentare a informației despre deponenții băncii în proces de insolabilitate Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar de la 5 zile la o lună este în detrimentul cetățeanului care are depozit la banca respectivă”. El adaugă că „tărăgănarea prezentării informației prelungește termenul în care deponenții vor fi despăgubiți măcar parțial. Cu atât mai mult, trăgănanarea plăților, respectiv, creează nervozitate și incertitudine în societate și reduce din credibilitate nu doar față de o bancă, dar față de întreg sistemul bancar. Respectiv, modificările propuse avantajează unele cercuri de interes și defavorizează cetățeanul – cel care a încredințat banii proprii, agonisiți din greu unei bănci comerciale”.

„Prin modificarea de urgență a Legii instituțiilor financiare și Legii privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar se confirmă niște lucruri care merg prost de tot, și nu doar în sectorul bancar din Moldova”, spune Negruță.

DOSAR BUSINESS EXPERT

Banca Națională a Moldovei menționa într-un comunicat de presă privind situația financiară a sistemului bancar în trimestrul I că „media suficienței ponderate la risc înregistrează un nivel înalt în continuare – 32.8 la sută (nivelul minim necesar este de 12%) și denota existența în bănci a unui potențial de efectuare a operațiunilor riscante fără să fie afectat capitalul”.

De asemenea, indicatorii lichidității denotă că există „surse adecvate de finanțare pentru acoperirea necesităților anticipate sau potențiale atât pe termen scurt, cât și pe termen lung”.

Pe de altă parte, datele BNM pe patru luni arată că activele totale pe sistem au scăzut cu 4.31% față de începutul anului, în particular ca urmare a micșorării obligațiilor cu 5.42%. În structura activelor s-au înregistrat reduceri aproape la toate articolele.

Astfel, portofoliul de credite net s-a micșorat cu 3.84%, valorile mobiliare nete cu 34.50%. Prin aceste reduceri băncile au încercat să acumuleze mijloace lichide pentru a-și menține solvabilitatea.

Depozitele totale s-au micșorat în patru luni 2009 cu 7.27%, iar depozitele cu dobândă ale persoanelor fizice s-au diminuat cu 6.41%, inclusiv ca urmare a faptului că o parte din populație și-a retras depunerile din bănci.

De mai multe ori s-a afirmat neoficial că unele bănci se află într-o situație dificilă, fapt ce nu a fost confirmat oficial.

Presă a scris însă că BNM controlează absolut toate plățile prin „Investprivatbank”. Președintele și acționarul acesteia, Ivan Chirpalov, a declarat presei că „nu a fost pusă problema gestiunii externe, reprezentanții împuterniciți urmăresc activitatea băncii aflându-se la locurile lor de muncă”. Mai mulți clienți ai băncii s-au plâns că nu-și pot recupera banii depuși în bancă. La sfârșitul lunii mai administrația „Investprivatbank” a difuzat un comunicat în care recunoștea că se confruntă temporar cu o criză de lichiditate, însă a respins zvonurile precum că s-ar afla în prag de faliment.

În prezent sunt garantate depuneri în sumă de 6 mii de lei din valoarea totală a depozitului bancar în fiecare bancă.

Acalmie la Bursa de Valori a Moldovei și în luna mai

Rulajul pieței valorilor mobiliare practic nu a variat cu mult față de cel din luna trecută, pe fondul unui apetit scăzut pentru tranzacționare și investiții. Numărul de tranzacții la Bursa de Valori a Moldovei a crescut din contul celor înregistrate în cadrul tranzacțiilor pe segmentul licitare cu strigare, pe când numărul claselor de acțiuni operate la bursă s-a redus.

La nivel calitativ situația nu s-a îmbunătățit cu nimic, ba dimpotrivă am asistat la câteva perioade de reduceri mari ale cotațiilor bursiere.

După saltul puternic din 11 mai, indicele bursier EVM-COMPOSITE a luat-o în jos, dar, în pofida acestui fapt, valoarea indicelui a crescut cu 4.8095 puncte față de luna precedentă, iar la 31 mai marca cota de 2223.2072 puncte. Această majorare a valorii indicelui s-a produs ca urmare a creșterii cotațiilor bursiere la acțiunile ordinare emise de BC Banca de Economii SA, DOST SA și BTA-29 SA. Se confirmă astfel încă odată declinul calitativ al bursei prin numărul foarte mic de acțiuni cu creștere de preț.

Valoarea de start a indicelui EVM-COMPOSITE este de 1 000 puncte și este fixată pentru perioada de bază în calculul indicelui - 1 ianuarie 2006 și este disponibilă zilnic pe pagina www.evm.md și www.stockdata.evm.md.

Rulajul bursier, în scădere cu 46%

Rulajul bursier total s-a ridicat în luna mai la doar 9.2 mil. lei, comparativ cu 17 mln. lei în aceeași lună a anului trecut și 9.37 mil. lei în aprilie 2009. Media zilnică a operațiunilor bursiere a constituit 485 mii. lei. Numărul total de operațiuni bursiere a constituit 162 față de 117 în aprilie și 523 în aceeași lună a anului trecut. Peste jumătate din operațiuni (78) au reprezentat tranzacțiile interactive.

Pe toate porțiunile bursiere în luna mai au fost tranzacționate 34 clase de acțiuni sau cu șase mai puțin față de luna aprilie. Regresul bursier din luna analizată la acești parametri cantitativi este evident.

Capitalizarea bursieră a trecut peste 15 miliarde de lei

Valoarea capitalizării bursiere, evaluată după metodologia Agenției de rating și estimare Estimator-VM a atins la sfârșitul lunii mai nivelul de 15.206 miliarde, în creștere cu 8.18 mil. lei față de luna precedentă.

Clasamentul acțiunilor cu cea mai mare valoare de piață pentru luna mai 2009 este condus de trei clase de acțiuni bancare, după care urmează altele șase clase de acțiuni emise de societăți cu renume din cadrul sectorului real al economiei naționale.

Rulajul bursier s-a derulat pe patru segmente bursiere

Pe segmentul interactiv de vânzare-cumpărare

Analiză de Agenția de rating și estimare Estimator-VM SA

volumul a constituit 2.78 mil. lei, cu 0.2 mil lei mai mult comparativ cu luna precedentă. Totodată, acest rulaj e cu 0.86 mil. lei mai mic față de cel înregistrat în luna mai 2008.

Cel mai mare rulaj a fost înregistrat cu acțiunile BC Eurocreditbank SA (circa 2.1 mil. lei) și Nord-Zahăr SA (circa 524 mii lei), ceea ce constituie 94% din rulajul total pe acest segment bursier.

În total au fost înregistrate operațiuni bursiere interactive cu acțiunile a 15 societăți sau mai puțin cu 9 față de luna anterioară. Cele mai lichide acțiuni în funcție de numărul de operațiuni au fost titlurile financiare emise de SA Zorile (21 tranzacții) și SA Floare-Carpet (18 tranzacții). Cel mai mare pachet de acțiuni din emisie a fost operat cu titlurile emise de societatea DOST din Ceadâr-Lunga (3.42 %).

Pe segmentul licitații cu strigare rulajul a constituit 5.2 mil. lei față de circa 2.8 mil. lei în luna precedentă, din care 4.27 mln. lei s-a suplinit de la realizarea a 19.10 % din acțiunile societății Fabrica de conserve din Coșnița. De notat că un pachet la fel de important la această societate a fost licitat și în luna aprilie 2009. În total, în perioada respectivă, au fost înstrăinate prin procedul

respectiv („cumpără totul sau nimic”) acțiuni la tocmai 22 societăți pe acțiuni comparativ cu 9 în aprilie 2009. Cele mai mari pachete de acțiuni din emisie realizate prin licitare cu strigare au fost cele emise de societățile Drumuri-Taraclia (30.63 %) și DOST (21.31 %).

În luna mai la BVM a fost înregistrată o singură ofertă publică de cumpărare în volum total de 1.2 mln. lei. Astfel, un cumpărător a intrat în posesia unui pachet de acțiuni în mărime de 68.46 % la Pietriș SA.

Două clase de acțiuni în clasamentul profitabilității

În clasamentul profitabilității acțiunilor elaborat de Agenția de rating și estimare Estimator-VM pentru luna mai 2009 au intrat doar două clase de acțiuni comparativ cu patru în aprilie, care au fost tranzacționate la Bursa de Valori a Moldovei în regim interactiv în ambele luni. Prin urmare, la o clasă de acțiuni prețul a scăzut, iar la una a rămas nemodificat. Situația, în general, la capitolul evoluții continui de preț la bursă este destul de sumbră.

Statistica tranzacțiilor bursiere, mai 2009

Tipul tranzacției	Cantitate	Volum	Ponderea (volumul), %	Număr tranzacții
Licitare cu strigare	687 584	5 202 486	56.41	79
Vânzare-cumpărare	323 040	2 780 970	30.15	78
Oferte publice	238 066	1 214 137	13.16	1
Vânzare-cumpărare (negociere directă)	2 743	25 142	0.27	4
Total	1 251 433	9 222 734	100	162

TOP-10 acțiuni după capitalizarea bursieră, mai 2009

No	Denumirea SA	Capitalizarea, lei
1	BANCA DE ECONOMII	1 053 304 380
2	MOLDINDCONBANK	245 038 950
3	EUROCREDITBANK	108 000 000
4	CARMEZ	54 044 234
5	NORD-ZAHĂR	44 626 155
6	FLOARE-CARPET	36 517 254
7	ZORILE	35 142 480
8	JLC	32 202 704
9	CONSTRUCȚIA-MODERN	864 940
10	ÎNTRERINDERE DE REPARAȚIE ȘI DESERVIRE A TEHNICII din DONDUȘENI	809 421

Clasamentul profitabilității acțiunilor pentru luna Mai 2009

Denumirea societății pe acțiuni	Aprilie 2009: ultimul preț, lei	Mai 2009: ultimul preț, lei	Modificarea prețului, lei: 05.09-04.09	Profitabilitate lunară, %: 05.09 / 04.09	Profitabilitate raportată la 1 an, %
FLOARE-CARPET	6.00	6.00	0.00	0.00	0.00
JLC	56.00	55.90	-0.10	-0.18	-2.14

● **Comparație**

De ce Asia va ieși din criză mai repede decât Europa

În fața recesiunii globale, managerii europeni sunt precauți și așteaptă un semn de la guvern, americani au mai multă încredere în abilitățile lor de a se adapta dificultăților, în vreme ce companiile din zona Asia-Pacific consideră actuala situație economică ca pe o oportunitate pentru revizuirea modelelor de afaceri pe termen lung.

50% dintre manageri intenționează să își schimbe strategia în următoarea perioadă. Mai mult de jumătate dintre aceștia au indicat că factorul principal care stă la baza acestei decizii este modificarea comportamentului consumatorilor, arată un studiu KPMG International care analizează reacțiile la recesiune și strategiile pentru ieșirea din criză.

Asiaticii văd partea plină a paharului

Majoritatea managerilor intervievați consideră că 2010 este anul în care piețele se vor redresa. Dintre clienții firmelor membre KPMG care au participat la sondaj, cea mai mare parte are un prognostic în interval de maximum 24 de luni pentru refacerea economiei.

Conform acestui studiu, companiile din zona Asia-Pacific folosesc recesiunea globală ca pe o oportunitate pentru a aduce schimbări majore operațiunilor lor, prognozând apariția unor noi piețe internaționale, în timp ce numeroase firme europene încă nu s-au decis cum să reacționeze în fața declinului economic.

Aproape 90% dintre companiile din Japonia și 84% dintre firmele din Singapore pregătesc schimbări radicale ale modelelor lor de afaceri în următoarea decadă. În India, procentul este de 72%, iar în China este de 66%.

Europenii se lasă pe mâna guvernului...

Doar 20% dintre companiile din Republica Cehă și Olanda planifică schimbări majore ale afacerilor lor, procentul ridicându-se la 25% în Belgia, 30% în Ungaria și 42% în Marea Britanie. În Europa, cel mai mare procent este înregistrat în Irlanda, unde 63% se așteaptă la schimbări radicale.

„Ce am remarcat imediat a fost proporția mare a respondenților care au spus că această recesiune este unică și nimic din experiența lor nu îi poate ajuta”, a afirmat Șerban Toader, Senior Partner al firmei membre KPMG în România. „Global, 15% dintre respondenți și-au exprimat această opinie. Dar procentul urcă până la

aproximativ 40 de puncte în Germania, Italia și Ungaria. Ceea ce sugerează că un mare număr de companii din țările europene încearcă încă să găsească o strategie pentru a face față declinului”, a adăugat Toader.

Răspunsul imediat al multor companii în fața recesiunii este reducerea costurilor și intrarea în expectativă în speranța unei îmbunătățiri a piețelor.

În Europa, multe companii se bazează pe acțiunile guvernului pentru impulsivarea economiilor, în special printr-o mai bună reglementare a sectorului financiar. Mai mult de o treime dintre respondenții din Luxemburg au fost de părere că aceasta este soluția de ieșire din impas, urmați de 28% dintre companiile din Spania, 24% în Olanda și 20% în Polonia.

... asiaticii nu

În schimb, niciuna dintre companiile japoneze nu vede salvarea venind de la guvern, iar în Singapore doar 8% dintre respondenții și-au exprimat această opinie. Opțiunea preferată în aceste țări este de a reduce costurile, japonezii concentrându-se pe un mai bun

management al riscului și o planificare mai eficientă, în timp ce numeroase companii din Singapore caută să iasă din recesiune ocupându-se de nevoile clienților lor.

„Fără îndoială că în Europa sunt companii care fac planuri pentru a se adapta la noile piețe, însă diferența de abordare dintre țările europene și cele din regiunea Asia-Pacific este evidentă”, a afirmat Șerban Toader.

„Multe dintre persoanele interviuate în India, China și Singapore au considerat că problemele actuale nu reprezintă nimic nou, făcând doar parte din procesul normal de reînnoire și reorganizare ce caracterizează dezvoltarea economică pe termen lung”, a explicat Șerban Toader.

Un aspect asupra căruia a existat un larg consens a fost momentul în care economia va începe să se redreseze. Peste jumătate dintre companiile care au participat la sondaj prognozează o redresare în 2010, în timp ce 22% indică anul 2011, iar 12% - anul 2012. Doar un procent foarte pesimist a considerat că vom fi încă în recesiune în 2014.

Sursa: KPMG

Stațiile PECO au scumpit benzina

Stațiile PECO din Republica Moldova au afișat, duminică, prețuri mai mari la benzină cu 90 de bani per litru, la două săptămâni de la ultima scumpire. Prețurile la motorină au rămas iarăși neschimbate.

Benzina cu cifra octanică A95 costă acum 11,10 lei per litru; A 92 – 10,70 lei; A 90 – 10,40 lei. Motorina costă 9,60 lei per litru, iar euro diesel – 10,1 lei.

„Scumpirea a fost determinată de majorarea prețurilor de import”, au declarat pentru Business Expert surse de pe piața petrolieră, care nu au exclus și scumpirea motorinei în curând.

„Majorarea prețului la motorină ar urma să fie făcută după scăderea în intensitatea a lucrărilor

agricole, atunci când și consumul scade”, spun operatorii din domeniu.

Este a treia creștere a prețurilor la benzină din acest an, după două ieftiniri consecutive la începutul anului. În luna martie, de exemplu, prețul benzinei ajunsese la minimul ultimilor patru ani (circa 8,80 lei per litru, în cazul benzinei A-95). Asta după ce la mijlocul anului trecut prețurile ajunseseră la recorduri istorice - aproape 15 lei, în cazul benzinei A95 și 15,3 lei, pentru un litru de motorină.

În Republica Moldova activează peste 500 de stații de alimentare cu benzină și motorină, iar 260 au dreptul de a vinde gaze lichefiate.

Ziarul electronic Business Expert este un proiect al Asociației Ziaristilor Economisti și al Clubului Presei Economice, desfășurat cu suportul PR companiei Profile.

Ziarul are o periodicitate bisăptămânală.

Business Expert este distribuit la peste 1200 de manageri ai companiilor din Republica Moldova.

Pentru amplasarea publicității și alte informații tel. 211868, 211869, buletin@businessexpert.md